

## СТАНОВИЩЕ

на проф. Кирил Атанасов Аладжов, дн  
Съгласно Заповед № 2241 от 16.11.2015 г.  
на Ректора на Национална Спортна Академия „Васил Левски”

**ОТНОСНО:** Дисертационен труд на тема: “Преодоляване на страха в екстремална ситуация при височинни каскади”- за придобиване на образователната и научна степен “Доктор”, по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)”, професионално направление 7.6. „Спорт”.

На Емил Видев Георгиев - докторант самостоятелна форма на обучение към катедра „Гимнастика” при НСА „Васил Левски”

Научен ръководител: проф. Димитър Кайков, дн

### I. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

*Каскадите са екстремална дейност, която протича в ситуации с висока, а в някои случаи и изключително рискова степен на стрес, породен от дейността свързана с определена степен на трудност, но почти винаги с висока степен на опасност и риск.*

Актуалността на темата на дисертационния проличава добре от поставената за разработване цел от автора: „Да се открият и посочат показатели за психофизиологичното състояние на каскадьори в екстремална ситуация и да се посочат методики за подтискането (потискане) на страха, породен от нея”

### II. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ МЕТОДИ И НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 183 компютърни страници. Съдържанието е оформено в 3 (три) взаимосвързани глави. Трудът е



онагледен с 26 фигури, 9 таблици и 53 снимки. Библиографията включва 187 литературни източници, от които 13 интернет сайта.

Възприетата структура на дисертационния труд, състоящ се от увод и 3 (три глави), представен с изводи за научни и практически приноси и препоръки, е логично следствие от добре формулираните цел, основни задачи и методика за тяхното разработване.

**В глава първа** докторантът е отразил теоретичната постановка на проблема. Направен е обстоен литературен обзор по темата, като в рамките на 67 страници се е постарал да обхване необходимия брой литературни източници. Терминологично е обяснено понятието „каскади“, направена е изчерпателна историческа справка. Посочени са характерните особености на каскадьорската дейност. Направена е обстойна характеристика на психологическото състояние „страх“, като психологическа форма на отрицателна емоция, душевно вълнение и преживяване.

**В глава втора** докторантът поставя целта и задачите, извежда хипотезата, организацията и методиката на настоящото изследване. Целта на изследването е коректно формулирана: *„Да се открият и посочат показатели за психофизиологичното състояние на каскадьори в екстремални ситуация и да се посочат методики за подтискането (потискането) на страха, породен от нея“*. Посочени са основните 5 (пет) задачи на дисертационното изследване, които подпомагат автора в реализирането на поставената цел. Те в голяма степен изясняват същността на поставения проблем и насочват изследователската работа в посока отговаряща на темата на труда.

Контингентът на изследваните лица са 80 души, *„занимаващи се с каскади или любители на екстремните спортове“*. Изследваните лица са от двата пола, на възраст над 18 години. Контролната група е на брой 70 души, съставена от студенти, обучаващи се в НСА.

За разрешаване на целите и задачите на дисертационният труд е използвана комплексна методика, включваща различни групи методи:



педагогически, психологически, психофизиологични, физиологични, биохимични, математико-статистически и комплексни.

Педагогическият експеримент е проведен в 4 (четири) последователни етапа, в периода от мес. юни 2011 год. до мес. октомври на 2015 год. В този раздел прави впечатление, че за основният експеримент е поръчана и специално конструирана прецизна измервателна апаратура. Чрез тази апаратура са получени голяма част от данните за бързината на проста и сложна двигателна реакция, скорост и точност на изследваните в експеримента движения, равновесна устойчивост и пулсометрия.

В трета глава на дисертационният труд са обобщени и анализирани резултатите от различните етапи на проведеното изследване, както и на същинският експеримент. След изпълнението на различните рискови елементи, предвидени в експеримента, е проведена беседа с цел установяване на моментното психологическо състояние и преживяванията на изследваните лица, преди, по време и непосредствено след изпълнението на рисковото действие. В този раздел от дисертационният труд предмет на анализ са личностната и ситуативна тревожност на изследваните лица. Посочват се някои стратегии и методики за преодоляване на стреса.

В края на дисертационният труд докторанта Емил Видев логично формулира изводите и препоръките, които отразяват фактологичната страна на проведения педагогически експеримент. Изведени са общо 10 (десет) изводи, от които според мен последния, от тях е показателен и дава най-обобщена информация: *„Личната мотивация е от първостепенно значение за преодоляване на страха в екстремална ситуация“*.

Направените препоръки, отразени в края на дисертационният труд, са насочени към всички, които се занимават с каскади и екстремни дейности, с цел недопускане на непредвидени инциденти и неразумни дейности при подготовката и изпълнението на рискови елементи.



Приносен характер за спортно-педагогическата практика безспорно има, както замисълът и провеждането на цялостният експеримент, така и разработената и конструирана прецизна апаратура, за отчитане и анализиране на различни времеви и ситуативни параметри. Получените данни се прочитат с помощта на специализиран софтуер. С приносен характер за практиката (не само за разглеждания проблем) са разработените от автора тестове за измерване на проста и сложна двигателна реакция, скорост и точност на движенията, разпределяне и превключване на вниманието, възприятие за време и равновесна устойчивост при работа в екстремални височинни условия.

Много добро впечатление прави богатото онагледяване на дисертационният труд с подходящ снимков материал и автентични апаратурни диаграми, които документират нагледно етапите на проведеното изследване.

С оглед съдържанието на предварително направените рецензии, с които се запознах считам, че докторанта Емил Видев, се е съобразил с направените в тях забележки и препоръки. Това несъмнено е дало положително отражение при оформянето на дисертационният труд в окончателният му вид.

### **III. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ**

Като препоръка предлагам на докторанта Емил Видев, на базата на получените резултати от проведеното изследване, да издаде методично ръководство по темата на разработения дисертационен труд, което ще бъде необходимото ценно помагало за занимаващи се с екстремални дейности и височинни каскади.

### **IV. ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД**

Докторантът Емил Видев е представил автореферат, в края на който е поместен списък с 4 (четири) публикации по темата на дисертационния труд. Освен това докторанта има участие с доклади на 5 (пет) научни конференции.

## V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Считам, че дисертационният труд има реални научно-приложни приноси и свидетелства за това, че докторанта притежава необходимите познания и способности за осъществяване и реализиране в практиката на научни изследвания.

*В заключение предлагам на уважаваното научно жури да присъди на докторанта Емел Видев Георгиев образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“, професионално направление 7.6. „Спорт“.*

Изготвил становището:.....

Проф. Кирил Аладжов, дн

София, 07. 12. 2015 год.